

Latvijas Dabas fonds

Dzirnavu iela 73-2, Rīga, LV-1011
Tālr.: 67830999, fakss: 67830291
E-pasts: ldf@ldf.lv, www.ldf.lv

2013. gada 3. jūnijā

Reģ. Nr. 2.-5.2./78

Finanšu ministrijai

Irma.Bondare@fm.gov.lv un Anna.Pukse@fm.gov.lv

Kopijas (elektroniski):

Vides aizsardzības un Reģionālās attīstības ministrijai

Dabas aizsardzības pārvaldei

*Iebildumi un priekšlikumi precizējumiem
Partnerības līguma projektā un darbības
programmā „Izaugsme un nodarbinātība”*

Latvijas Dabas fonds ir iepazinies ar mājas lapā www.esfondi.lv publicēto partnerības līguma redakciju Eiropas struktūrfondu un investīciju fondu 2014.–2020. gada plānošanas periodam un darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 1.versiju. Vēlamies izteikt iebildumus un priekšlikumus un norādām, ka sabiedriskajai apspriešanai nodotais dokuments jāuzlabo, lai tas pietiekami atspoguļotu vides situāciju valstī un pievērstos nozīmīgākajiem vides izaicinājumiem ES līmenī. Komentāri sarindoti, ievērojot nodaļu numerāciju, kas izmantota dokumentos, kas nodoti sabiedriskās apspriešanas procesam.

Partnerības līguma projekts

Sociālekonomiskais konteksts

(8) šajā nodaļā tiek sniegta atsauce uz vides snieguma indeksu (Environmental Performance index), kas norāda, ka Latvija tiek ierindota kā otra zaļākā valsts pasaulē. Vides nevalstiskās organizācijas atkārtoti norādījušas uz šī indeksa neprecizitāti un nepareizajiem datiem, kas izmantoti šī indeksa aprēķināšanai. Lai objektīvi raksturotu dabas situāciju Latvijā, lūdzam atsaukties uz ES nozīmes plānošanas dokumentiem, kas precīzāk raksturo ES līmeņa prioritāro vērtību stāvokli, piemēram, 2013. gadā pēc ES noteikta formāta izstrādātais Prioritāro darbību ietvardokuments 2014.-2020. gadam („A PRIORITISED ACTION FRAMEWORK (PAF) FOR

NATURA 2000 for the EU Multiannual Financing Period 2014-2020”), vai ES Biotopu Direktīvas noteiktajām atskaitēm. Abi šie dokumenti norāda uz slikto vides stāvokli Latvijā.

Tāpēc, lai precīzi raksturotu situāciju Latvijā un izvairītos no faktu sagrozīšanas, lūdzam šo nodaļu papildināt ar sekojošu tekstu, kas vairāk atbilst ES plānošanas līmeņa prioritāro vērtību raksturojumam: „ES nozīmes sugu un biotopu aizsardzības stāvoklis Latvijā ir nepietiekams, to raksturo fakts, ka 66% no Latvijā sastopamo ES nozīmes biotopu un 36% sugu aizsardzības statuss ir nelabvēlīgsⁱ. Šādu situāciju veicinājis ekonomiskais spiediens uz resursu izmantošanu, ne vienmēr ievērojot pietiekamus piesardzības un ilgtspējības principus”.

2012. gada Eiropas Savienības Padomes rekomendācijas Latvijai par ESI fondu investīcijām

(17-23) Sadaļā „2012.gada Eiropas Savienības Padomes rekomendācijas Latvijai par ESI fondu investīcijām” nav atspoguļotas visas ES rekomendācijas, tā piemēram ES pozīcijas dokumentā ES norāda arī tādu prioritāti kā „2.4 Energy efficiency and sustainable management of natural resources”, kas nav pilnībā atspoguļota šajā nodaļā. Lai gan sadaļā (21) ir norādīts, ka saistošā VSR energoefektivitātei aicina stimulēt enerģijas izmaksu samazināšanos un pāriet uz energoefektīvākiem produktiem, iekļaujot autotransportu, ēkas un apkures sistēmas, tomēr nav norādīts, ka ES rekomendē arī finansēt klimata izmaiņu adaptācijas un mazināšanas pasākumus, īpaši bioloģiskās daudzveidības un dabas resursu saglabāšanai (ES pozīcijas dokumenta 13. lpp). Lūdzam papildināt sadaļu (21) ar šo informāciju.

Nacionālā līmenī identificētās attīstības vajadzības un izaugsmes potenciāls

(24-31) Sadaļā „Nacionālā līmenī identificētās attīstības vajadzības un izaugsmes potenciāls” nav pat pieminēts ekosistēmu pakalpojumu izmantošanas potenciāls (jeb zaļā izaugsme, kā to definē ES 2020 stratēģija), lai gan uz to norāda visi nozīmīgākie ES nozīmes plānošanas dokumenti. Tāpēc aicinām papildināt nodaļu ar sekojošu informāciju: „Kopš 2010. gada pakāpeniski notiek dabas aizsardzības politikas maiņa no sugu un biotopu aizsardzības uz plašāku ekosistēmu aizsardzību un to sniegto pakalpojumu funkcionēšanas nodrošinājumu. Tas saistīts ar zaļās ekonomikas attīstību, t.i. mērķiem maksimāli samazināt resursu patēriņu, kā arī globālajiem pētījumiem vides ekonomikā. Tā, piemēram, 2009. gadā uzsāktais UNEP pētījums „Ekosistēmu un bioloģiskās daudzveidības ekonomika” parāda, ka ekonomiski izdevīgāk ir saglabāt ekosistēmu funkcionēšanu nekā nodrošināt šos pašus pakalpojumus ar pilnībā cilvēku veidotām struktūrām. Tādēļ nepieciešams ekosistēmu novērtējums un atjaunošanas prioritāšu noteikšanaⁱⁱ”. Lūdzam arī papildināt sadaļu ar sekojošu tekstu: „Latvijas Ilgtspējīgas attīstības stratēģija Latvija2030 kā vienu no mērķiem izvirza - būt ES līderei dabas kapitāla saglabāšanā, palielināšanā un ilgtspējīgā izmantošanā, nosakot tādas prioritāros ilgtermiņa rīcības virzienus, kā dabas kapitāla pārvaldība, tirgus instrumentu izveide ekosistēmu pakalpojumiem, dabas aktīvu kapitalizēšana un ilgtspējīga dzīvesveida veicināšana”.

Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam (NAP 2020)

(32-34) Atsaucē uz Nacionālo attīstības plānu 2014.-2020. gadam. Vides NVO vairākkārt norādījušas, ka NAP 2020 nedrīkst tikt izmantots par pamatu ES fondu prioritāšu plānošanai

dabas aizsardzības jomā, jo tas neatbilst ES prioritātēm dabas aizsardzības jomā. Arī NAP 2020 stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma ietvaros izstrādātajā Vides pārskatā ir norādīts uz neatbilstībām starp NAP iekļautajiem pasākumiem un ES rīcībpolitikas mērķu sasniegšanu (skat. Vides pārskata 5.2.nodaļu). Vides pārskatā norādīts arī, ka „NAP2020 kopumā neiekļauj tos galvenos risinājumus, kas izcelti Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā Latvija2030 saistībā ar dabu kā nākotnes kapitālu”. Latvija2030 kā vienu no mērķiem izvirza - būt ES līderi dabas kapitāla saglabāšanā, palielināšanā un ilgtspējīgā izmantošanā, nosakot tādas prioritāros ilgtermiņa rīcības virzienus, kā dabas kapitāla pārvaldība, tirgus instrumentu izveide ekosistēmu pakalpojumiem, dabas aktīvu kapitalizēšana un ilgtspējīga dzīvesveida veicināšana. Tāpēc aicinām papildināt šo sadaļu ar tekstu: „Vides un dabas aizsardzības prioritāšu definēšanai šajā dokumentā tika izmantota Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030, Prioritāro darbību ietvardokuments 2014-2020 un Vides politikas pamatnostādnes”.

(34) Latvijas Dabas fonds nepiekrīt šajā sadaļā izteiktajam apgalvojumam, ka „Attiecībā uz ES 2020 investīcijām NAP 2020 sniedz ieskatu par Latvijas redzējumu gudrai, ilgtspējīgai un iekļaujošai izaugsmei, lai sasniegtu ekonomisko izrāvienu”. Lai izaugsme tiktu atzīta par ilgtspējīgu, tai jābalstās vides un dabas resursu saudzīgā izmantošanā, un jāveicina ekosistēmu pakalpojumu izmantošana. Neviens no šiem principiem NAP 2020 nav ievērots, tāpēc aicinām mainīt sadaļas tekstu uz sekojošu: „Attiecībā uz ES 2020 investīcijām NAP 2020 sniedz ieskatu par Latvijas redzējumu izaugsmei, lai sasniegtu ekonomisko izrāvienu”. Atgādinām, ka jau NAP 2020 izstrādes procesā vides NVO norādīja uz šīm problēmām, bet vides nozares komentāri tika pilnībā ignorēti.

Uzlabot mazo un vidējo uzņēmumu konkurētspēju

(55) Lai nodrošinātu ekosistēmu pakalpojumu izmantošanas pieejas integrāciju, aicinām papilināt nodaļu ar sekojošu tekstu: „Ražošanas resursu ilgtspējīgai izmantošanai ir nozīmīgi plānotie ieguldījumi viena īpašnieka, koplietošanas meliorācijas sistēmu un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu būvniecībā un rekonstrukcijā, tai skaitā izmantojot ekosistēmu pakalpojumu pieeju”.

Atbalstīt pāreju uz ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni visās nozarēs

(68) Lai izvairītos no videi kaitīgu iniciatīvu finansēšanas, aicinām papildināt sadaļu ar sekojošu tekstu: „Finansējumam galvenokārt būtu jākoncentrējas uz to, lai attīstītu uz ekosistēmām balstītu pieeju, lai saglabātu un uzlabotu dabisko oglekļa piesaisti”.

Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, riska novēršanu un pārvaldību

(71) Lai nodrošinātu ekosistēmu pakalpojumu izmantošanas pieejas integrāciju, aicinām papilināt nodaļu ar sekojošu tekstu: „Lai cīnītos ar augstāk minētajiem izaicinājumiem ESI fondu ietvaros plānots sniegt atbalstu, lai veicinātu pielāgošanos klimata pārmaiņām un mazinātu plūdu risku apdraudējumu iedzīvotājiem un infrastruktūras objektiem, kas nodrošinātu augstāku dzīves kvalitāti sabiedrībai un drošāku biznesa vidi uzņēmējiem. Mērķa grupa ir Latvijas iedzīvotāji plūdu skartajās zonās. Šīs aktivitātes ietvaros tiks atbalstītas arī tādas darbības, kas veicina ekosistēmu noturību, īpaši plūdu ietekmes mazināšanas jomā”.

(72) Lai novērstu sadaļā minēto pasākumu negatīvu ietekmi uz vidi, aicinām papildināt sadaļu ar tekstu: „Tiks atbalstīti pasākumi, kas mazina augsnes degradāciju un augsnes oglekļa uzkrājumu noplicināšanu (piem., kailciršu īpatsvara mežu apsaimniekošanā samazināšana, izvairīšanās no kūdras augšņu nosusināšanas)”.

Aizsargāt vidi un veicināt resursu efektivitāti

(73) Sadaļā uzskaitītais ekosistēmu pakalpojumu klāsts liecina par primitīvu izpratni par ekosistēmu sniegtajiem pakalpojumiem, koncentrējoties uz produktu iegūšanu no ekosistēmām, bet aizmirstot par to sniegtajiem pakalpojumiem, aizvietojojam mākslīgas sistēmas. Lai paplašinātu šajā nodaļā aprakstīto ekosistēmu pakalpojumu klāstu, aicinām papildināt sadaļu ar tekstu „Galvenie ekosistēmas pakalpojumi ir saistīti ar lauksaimniecības produkciju, ilgtspējīgu mežu pārvaldību, mākslīgo funkciju aizvietošanu ar dabiskajām (piemēram, plūdu novēršanā), kā arī produktiem, kuri var tikt iegūti no rekreācijas resursiem, tādiem kā Baltijas jūras krasts, sērūdeņraža minerālūdeņu avoti, kā arī dūņu ieguves vietās.”.

(73) Tāpat nav skaidra teikumā „*Tāpat ir nepieciešams nodrošināt balansu starp ekonomisko attīstību un dabas aizsardzību, veicinot Latvijas kā „zaļās valsts” tēla veidošanos*” izteiktā doma. Lūdzam precizēt, lai būtu saprotams kā tieši, veicinot Latvijas kā zaļās valsts tēla veidošanos iespējams nodrošināt balansu starp ekonomisko attīstību un dabas aizsardzību.

(74) Nav izprotama šīs sadaļas („*Lai radītu nepieciešamos priekšnosacījumus ekonomiskajai aktivitātei un uzlabotu dzīves kvalitātes rādītājus dažādos valsts reģionos ir plānots investēt dabas un kultūras mantojuma saglabāšanā, kā arī attīstot kultūras pakalpojumus*”) saistība ar virsrakstu „Aizsargāt vidi un veicināt resursu efektivitāti”. Tāpēc rosinām šo sadaļu izslēgt vai pārvietot uz citu, tai atbilstošāku, vietu.

(78) Bioloģiskās lauksaimniecības mērķis nav nodrošināt ilgtspējīgu meža resursu lietošanu. Tāpēc aicinām papildināt sadaļu ar tekstu: „Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana pieprasa videi draudzīgas bioloģiskās lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību, nodrošinot ilgtspējīgu lauksaimniecības un meža resursu lietošanu”.

(79) Lauksaimniecība ietekmē vides stāvokli ne tikai Natura 2000 teritorijās, tāpēc nav pieļaujama darbības jomas sašaurināšana tikai uz Natura 2000 teritorijās, kurās vides saglabāšanas prasības jau noteiktas ar normatīvajiem aktiem. Lai ES fondu finansējums veicinātu vides kvalitātes uzlabošanu, nepieciešams īstenot videi draudzīgas lauksaimniecības principus visā Latvijas teritorijā, to ieviešanu veicinot ar ES fondu atbalstu. Tāpēc rosinām papildināt tekstu sekojoši: „ELFLA ietvaros ir plānots turpināt atbalstu bioloģiskajai lauksaimniecībai, kā arī saimniecībām, kurās ir konstatētas vides un ainavas vērtības, kuru lauksaimniecības vai meža zeme atrodas Natura 2000 teritorijās, un kuriem saistoši ir ierobežojumi saimnieciskās darbības veikšanai”.

(79) Aicinām izslēgt tekstu „*Tāpat plānots atbalsts turpmākai meža potenciāla palielināšanai*”, jo tā atbilstība šīs nodaļas virsrakstam nav izprotama, un šī darbība jau tikusi minēta sadaļā (72).

1.5.3. Ilgtspējīga attīstība

(147-150) Lūdzam papildināt sadaļu ar aprakstu par to, kā tiek izmantoti ekosistēmu pakalpojumi, kā tiek izmantota zaļā infrastruktūra un kā valsts ekonomikas pamats – dabas resursi tiek saglabāti, vienlaikus turpinot ekonomisko attīstību.

Darbības programma „Izaugsme un nodarbinātība”, 1.versija

Sociālekonomiskais konteksts

(22) Lūdzam ņemt vērā komentāru, kas norādīts pie Partnerības līguma 8. sadaļas un papildināt šo nodaļu ar sekojošu tekstu, kas vairāk atbilst ES plānošanas līmeņa prioritāro vērtību raksturojumam: „ES nozīmes sugu un biotopu aizsardzības stāvoklis Latvijā ir nepietiekams, to raksturo fakts, ka 66% no Latvijā sastopamo ES nozīmes biotopu un 36% sugu aizsardzības statuss ir nelabvēlīgs. Šādu situāciju veicinājis ekonomiskais spiediens uz resursu izmantošanu, ne vienmēr ievērojot pietiekamus piesardzības un ilgtspējības principus”.

2012.gada Eiropas Komisijas rekomendācijas Latvijai par KP fondu investīcijām

(35) Saskaņā ar ES Pozīcijas dokumentu, ES rekomendē arī finansēt klimata izmaiņu adaptācijas un mazināšanas pasākumus, īpaši bioloģiskās daudzveidības un dabas resursu saglabāšanai (ES pozīcijas dokumenta 13. lpp). Lūdzam papildināt sadaļu (35) ar šo informāciju. Papildus informāciju skatīt komentārā pie Partnerības līguma 17.-23.sadaļām augstāk šajā vēstulē.

Nacionālā līmenī identificētās attīstības vajadzības un izaugsmes potenciāls

(38-45) Lūdzam skatīt pamatojumu pie komentāra Partnerības līguma sadaļā „Nacionālā līmenī identificētās attīstības vajadzības un izaugsmes potenciāls” un papildināt šo nodaļu ar sekojošu informāciju: „Kopš 2010. gada pakāpeniski notiek dabas aizsardzības politikas maiņa no sugu un biotopu aizsardzības uz plašāku ekosistēmu aizsardzību un to sniegto pakalpojumu funkcionēšanas nodrošinājumu. Tas saistīts ar zaļās ekonomikas attīstību, t.i. mērķiem maksimāli samazināt resursu patēriņu, kā arī globālajiem pētījumiem vides ekonomikā. Tā, piemēram, 2009. gadā uzsāktais UNEP pētījums „Ekosistēmu un bioloģiskās daudzveidības ekonomika” parāda, ka ekonomiski izdevīgāk ir saglabāt ekosistēmu funkcionēšanu nekā nodrošināt šos pašus pakalpojumus ar pilnībā cilvēku veidotām struktūrām. Tādēļ nepieciešams ekosistēmu novērtējums un atjaunošanas prioritāšu noteikšana”. Lūdzam arī papildināt sadaļu ar sekojošu tekstu: „Latvijas Ilgtspējīgas attīstības stratēģija Latvija2030 kā vienu no mērķiem izvirza - būt ES līderei dabas kapitāla saglabāšanā, palielināšanā un ilgtspējīgā izmantošanā, nosakot tādas prioritāros ilgtermiņa rīcības virzienus, kā dabas kapitāla pārvaldība, tirgus instrumentu izveide ekosistēmu pakalpojumiem, dabas aktīvu kapitalizēšana un ilgtspējīga dzīvesveida veicināšana”.

Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam (NAP 2020)

Skatīt komentāru (32-34) pie Partnerības līguma komentāriem un veikt attiecīgās izmaiņas šajā sadaļā.

(48) Latvijas Dabas fonds nepiekrīt šajā sadaļā izteiktajam apgalvojumam, ka „Attiecībā uz ES 2020 investīcijām NAP 2020 sniedz ieskatu par Latvijas redzējumu gudrai, ilgtspējīgai un iekļaujošai izaugsmei, lai sasniegtu ekonomisko izrāvienu”. Lai izaugsme tiktu atzīta par ilgtspējīgu, tai jābalstās vides un dabas resursu saudzīgā izmantošanā, un jāveicina ekosistēmu pakalpojumu izmantošana. Neviens no šiem principiem NAP 2020 nav ievērots, tāpēc aicinām mainīt sadaļas tekstu uz sekojošu: „Attiecībā uz ES 2020 investīcijām NAP 2020 sniedz ieskatu par Latvijas redzējumu izaugsmei, lai sasniegtu ekonomisko izrāvienu”. Atgādinām, ka jau NAP 2020 izstrādes procesā vides NVO norādīja uz šīm problēmām, bet vides nozares komentāri tika pilnībā ignorēti.

2. tabula. Tematisko mērķu un ieguldījumu prioritāšu pamatojums

5. Tematiskais mērķis: Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, riska novēršanu un pārvaldību. Aicinām papildināt ieguldījumu prioritātes tekstu sekojoši: „Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, riska novēršanu un pārvaldību, atbalstot ieguldījumus, kas dotu iespēju pielāgoties klimata pārmaiņām, tai skaitā ekosistēmu pakalpojumu izmantošanu”.

6. Tematiskais mērķis: Aizsargāt vidi un veicināt resursu efektivitāti. Atbalstām 3. ieguldījuma prioritāti esošajā redakcijā, bet aicinām papildināt pamatojuma tekstu ar sekojošu teikumu: „ES nozīmes sugu un biotopu aizsardzības stāvoklis Latvijā ir nepietiekams, to raksturo fakts, ka 66% no Latvijā sastopamo ES nozīmes biotopu un 36% sugu aizsardzības statuss ir nelabvēlīgs. Lai veicinātu ekosistēmu funkciju saglabāšanos un uzlabošanu, nepieciešams veikt dabas vērtību novērtējumu un īstenot atjaunošanas darbības.”

3. tabula. Plānoto investīciju pamatojums ERAF/KF

6. Tematiskais mērķis: Aizsargāt vidi un veicināt resursu efektivitāti.

Papildināt pamatojuma sadaļu ar tekstu: „Saglabāt un uzlabot ekosistēmu stāvokli, nodrošinot ekosistēmu pakalpojumu pieejamību”.

3.5. Vides aizsardzība un resursu izmantošanas efektivitāte

(313) Lai veicinātu ekosistēmu pakalpojumu pieejas izmantošanu vides aizsardzībā un novērstu ES fondu negatīvu ietekmi uz vidi, rosinām izteikt sadaļu sekojošā redakcijā: „Lai sasniegtu augstākminēto, no 2014 – 2020.g. plānošanas perioda investīcijām atbalsts paredzēts:

- 1) Hidrotehnisko būvju izveidei, paplašināšanai un rekonstrukcijai pilsētās un apdzīvotās vietās;
- 2) Pielāgošanās darbībām klimata pārmaiņām, veicinot ekosistēmu sniegtos pakalpojumus plūdu mazināšanai, kā arī rekonstruējot un izbūvējot jaunas hidrobūves un veicot pasākumus jūras un upju krastu eroziju samazināšanai”.

(314) Atbalstām šo sadaļu esošajā redakcijā.

(319) Aprakstītā ieguldījumu prioritāte neatbilst specifiskajam atbalsta mērķim 3.5.2. Rosinām to pārformulēt sekojošā redakcijā: „Veicināt vides resursu un ekosistēmu noturību un to pielāgošanos klimata pārmaiņām, atbalstot ieguldījumus, kas ļauj operatīvi uzraudzīt to stāvokli un laikus pielāgoties izmaiņām”.

(321) Pilnībā atbalstām izvirzītos pasākumus.

(342) Izvirzītais 3.5.5 specifiskais atbalsta mērķis ir nesaprotams, tāpēc lūdzam to pārformulēt sekojošā redakcijā: „Nodrošināt ekosistēmu kvalitāti, dabas aizsardzības un saimniecisko interešu līdzsvarotību, sekmēt Latvijas kā „zaļas” valsts tēla veidošanos”.

(345) Pilnībā atbalstām ierosinātās darbības.

(348) Tā kā publiskajai apspriešanai nodotajā versijā nav iekļautas indikatīvās mērķa teritorijas, lūdzam mūs informēt par tām atsevišķi, dodot iespēju izteikt savu viedokli.

3.8. Izglītība, prasmes un mūziklītība

(484) Pilnībā atbalstām ierosinātās darbības.

7.2. Atbalstāmās darbības un sagaidāmais ieguldījums specifiskajos atbalsta mērķos

(586) Norādām, ka NVO ir plaša pieredze un iestrādes sabiedrības informēšanā par tai aktuāliem jautājumiem, tāpēc rosinām īpaši izcelt NVO lomu sabiedrības informēšanas procesā.

Lūdzam sniegt detalizētu un pamatotu atbildi par mūsu izvirzīto ierosinājumu un iebildumu iestrādi Partnerības līgumā un darbības programmā. Tāpat lūdzam detalizēti atspoguļot Latvijas Dabas fonda izteiktos priekšlikumus sadaļā (130) „Partneru izteiktie priekšlikumi partnerības līguma izstrādes procesā”. Informējam, ka izmantosim šo informāciju tālākai komunikācijai ar organizācijas ES līmeņa partnerorganizācijām (Eiropas vides birojs, European Environmental Bureau) un Eiropas Komisiju.

Ar cieņu,

Inga Račinska

Latvijas Dabas fonda
Padomes priekšsēdētāja

ⁱ Article 17 report, 2007, Prioritized Action Framework for Natura 2000 for the EU Multiannual Financial period 2014-2020.

ⁱⁱ Latvijas Vides politikas pamatnostādnes, 2013.